

Datum
2019-11-27
Adress
August Palms plats 1
Diarienummer
SBN-2019-1095

Yttrande

Till
Finansdepartementet

Remiss från Finansdepartementet - Lantmäteriets delrapport Nationellt tillgängliggörande av digitala detaljplaner, Fi2019/01291/SPN

Stadsbyggnadsnämnden föreslås besluta att lämna följande yttrande:

Sammanfattning

Stadsbyggnadsnämnden ser positivt på insatser för att effektivisera samhällsbyggnadsprocessen genom de möjligheter som digitaliseringen innebär.

Förslaget innebär kostnader för kommunerna och behöver därmed kompletteras med en långsiktig finansieringsmodell för kommunernas insatser i arbetet med att etablera ett nationellt tillgängliggörande av detaljplaner och geodata.

Rapporten saknar en beskrivning av hur det nationella tillgängliggörandet ska fungera ur ett helhetsperspektiv, för många av frågeställningarna hänvisas till kommande rapporter och utredningar. Flertalet områden behöver tydliggöras ytterligare såsom rättsliga förutsättningar, ansvarsfördelning, målarkitektur, genomförande, konsekvenser och nyttor. Även förhållandet till PSI-direktivet behöver tydliggöras.

För att effektivisera samhällsbyggnadsprocessen är det viktigt att förslaget inte medför merarbete för kommunerna. Dubbelarbete och dubbellagring av information bör undvikas, förhållandet till fastighetsregistrets planinformation behöver därför hanteras i förslaget.

Stadsbyggnadsnämnden saknar en tydlig plan för införande av förslaget och föreslår även att övergångsbestämmelser införs för att möjliggöra det omställningsarbete som förslaget innebär för kommunen.

Yttrande

Allmänna synpunkter

Hänvisningar och beroenden till kommande rapporter och utredningar försvårar ställningstaganden

- Upprepade hänvisningar till att Lantmäteriet avser återkomma i senare rapporter när det gäller kostnader, konsekvenser, nyttor, genomförande och juridiska frågor gör det svårt att ta ställning till förslaget i dess helhet. Slutrapporten bör därför också skickas på remiss.
- Det finns många beroenden till en nationell infrastruktur för geodata som saknar beskrivning i förslaget. Rapporten beskriver ett första steg i ett nationellt tillgängliggörande av geodata som innefattar kommunalt deltagande. Innan förutsättningarna är beskrivna ur ett helhetsperspektiv är det svårt att bedöma konsekvenserna av detta första steg.

Behov och nytta behöver beskrivas ytterligare

- Nyttan med en nationell åtkomstpunkt för detaljplaner behöver beskrivas ytterligare, eftersom medborgare och övriga intressenter redan idag har tillgång till kommunens detaljplaneinformation. Syftet behöver också tydliggöras så att rätt förväntningar ställs på den nationella lösningen och att förslaget utgår från tydliga användarbehov.
- De indirekta nyttoeffekterna – som kanske också är de starkaste drivkrafterna för en nationell samordning av digitaliseringsinsatser – behöver också beskrivas. Digitalisering och enhetlighet verkar bland annat för större rättssäkerhet, transparens och effektivare processer, samt öppnar upp för fler möjligheter att kommunicera komplicerade skeenden i planarbetet med medborgare och politiker.

Förhållandet till PSI-direktivet behöver tydliggöras

- Förhållandet mellan den föreslagna lösningen och pågående arbete med implementering av det nya PSI-direktivet i svensk lagstiftning behöver beskrivas. Ska den information som tillgängliggörs även vara föremål för vidareutnyttjande enligt PSI, där tredje part ska kunna tillhandahålla kommersiella tjänster baserade på informationen?

Avsnitt 2.1 Förslag till förordning om ändring i förordningen (2010:1770) om geografisk miljöinformation

Informationsansvaret för regionplaner bör åläggas landstingen

- Principen att informationsansvaret ska vara decentraliserat och ligga kvar hos dataproducenten bör gälla även i fråga om regionplaner.

Avsnitt 3.2 Målbild och tidplan

En tydlig plan för införande och förvaltning behöver tas fram samt övergångsbestämmelser införas

- Den tidplan som redovisas behöver omsättas till en mer detaljerad plan för införande. Kommunerna behöver tid för uppbyggnad och omställning, både med avseende på eget arbete och i beroendet till systemleverantörernas lösningar.
- Stadsbyggnadsnämnden föreslår att övergångsbestämmelser införs med hänsyn till att Boverkets föreskrifter för detaljplaner föreslås träda i kraft den 1 januari 2022.

- Målbilden saknar ett helhetsperspektiv som också innefattar förvaltning av den föreslagna lösningen för nationellt tillgängliggörande av digitala detaljplaner. Detta är särskilt viktigt då modellen är tänkt att återanvändas även för andra geodata, med ambitionen att vara pilot för framtagande av ett gemensamt juridiskt ramverk för en nationell infrastruktur för informationsförsörjning.

Avsnitt 4.2 Målarkitektur

Målarkitekturen behöver utvecklas och förtydligas

- För att minimera dubbelarbete ska tjänsterna kunna ingå som en del i kommunens/producentens övriga tjänstedesign. Den plattform för tjänster som kommunen använder ska fortsatt kunna nyttjas för tillgängliggörande av detaljplaner och andra geodata. Visualiseringen av målarkitekturen behöver därför kompletteras med en pil direkt mellan producenten och användaren samt förtydligas med att informationsutbytet sker genom ett nationellt API. Dessutom kommer ett nationellt ramverk att behövas för att möjliggöra för användaren att hitta det nationella API:et. Producenten ska ha möjlighet att ta fram informationshanteringstjänster utan att träffa avtal med infrastruktursamordnaren och nyttja datavärden.
- Det avtal som förslaget menar ska tecknas mellan infrastruktursamordnare och producent behöver specificeras tydligare med avseende på respektive rolls åtaganden och ansvarsområden. Förhållandet mellan infrastruktursamordnare och producent är beroende av hur producenten väljer att tillgängliggöra information för åtkomst via den nationella lösningen, vilket måste avspeglas i olika typer av avtal.
- Det framgår inte tydligt om målarkitekturen syftar till en visningstjänst med sökfunktioner, eller om den också innefattar möjlighet till nedladdning av data enligt Inspire. Här behövs en tydligare beskrivning för att klargöra krav på producentens tjänster och en definition av vilka data som ska ingå. Förslaget behöver kompletteras med en visningstjänst för metadata.
- Förslaget behöver förtydligas när det gäller fastighetsregistrets planregisterdel, inklusive den geometriska redovisningen av planen. Utifrån behovet att effektivisera samhällsbyggnadsprocessen är det viktigt att undvika dubbellagring och dubbelarbete för de kommuner som hanterar registreringen i fastighetsregistrets planregister.
- Producenten kan också ingå i gruppen offentliga användare, vilket bör förtydligas i målarkitekturen.

Avsnitt 4.3 Arkitekturella förmågor och funktioner

Hantering och visualisering av information i 3D behöver utredas ytterligare

- Hantering och visualisering av information i 3D behöver utredas ytterligare. Det är viktigt att möjlighet finns för de kommuner som vill arbeta i 3D, både vad gäller den nya detaljplanestandarden, såväl som den tekniska lösningen för nationell åtkomst.
- Kommunerna ska fortsatt ha möjlighet att vara involverade i arbetet med de funktionella kraven.

Avsnitt 5.1 Roller och ansvar

Det behövs ytterligare utredning av ansvarsfördelningen mellan Lantmäteriet och informationsansvariga

- De rättsliga förutsättningarna vad gäller ansvarsfördelning, arkivering, säkerhet och personuppgiftsskydd är inte tillräckligt utredda. Är kommunen som informationsansvarig också skadeståndsansvarig om det uppstår fel i datamängden? Vem har ansvaret vid eventuellt intrång i den tekniska lösningen?
- Nuvarande arkivlagstiftning är inte utformad för digital hantering och samverkan mellan nationella och kommunala myndigheter. Riksarkivet bör involveras i arbetet med arkivansvar utifrån den föreslagna målarkitekturen och fördelningen av arkivansvaret.
- Den nya rollen datavärd behöver utredas ytterligare vad gäller ansvarsfördelning mellan Lantmäteriet och kommunen. Den föreslagna rollen skiljer sig från det uppdrag om datavärdskap som har tilldelats Sveriges geologiska undersökning m. fl. på uppdrag av Naturvårdsverket och Havs- och vattenmyndigheten, som endast innefattar statliga myndigheter.

Avsnitt 5.2 Krav på information och tjänster

Ansvarsfördelningen mellan Lantmäteriets och informationsansvarigas dataskyddsombud behöver förtydligas

- Den nationella infrastrukturen för geodata föreslås få ett eget dataskyddsombud (DSO), men det framgår inte vilket DSO som har ansvar för innehållet. Eftersom producenten är informationsansvarig genom en nationell, digital åtkomstpunkt kommer ingen information att flyttas i de fall då datavärdskap inte används. Vid en personuppgiftsincident rörande en digital detaljplan, ska Datainspektionen då ha kontakt med det föreslagna DSO:t, eller med producentens DSO? Här behövs ett förtydligande.
- Producenten ska kunna ta ställning till de tekniska krav som infrastruktursamordnaren kan behöva validera innan de implementeras.

Avsnitt 6 Behov av utökad redovisning av byggnadsinformation i samhällsbyggnadsprocessen

Ansvaret för specifikation av byggnadsinformation som grunddata behöver definieras

- Vem tilldelas ansvaret för att specificera vilken byggnadsinformation som ska utgöra grunddata? Det är viktigt att representanter från olika delar av samhällsbyggnadssektorn involveras i arbetet, dels i frågan om grunddata, men också i utformningen av informationsansvar och tillgängliggörande.

Avsnitt 8.4.2. Effekter för kommuner

Förslaget behöver utvecklas med en finansieringsmodell

- Förslaget behöver utvecklas med en långsiktig finansieringsmodell som inkluderar kommunernas kostnader, framför allt vad gäller att bygga upp den infrastruktur som ett informationsansvar enligt Inspire innebär. Även det kontinuerliga arbetet med att tillhandahålla data till det nationella systemet, både med avseende på den tekniska

lösningen och den arbetstid på kommunen som genomförandet innebär behöver finansieras.

- Upphovsrätten till informationen behöver beaktas i förslaget.
- Eftersom standarden för detaljplaner ännu inte är framtagen innebär det rimligen att samtliga producenter måste göra anpassningar av sina digitala planer (vilket också framgår av resultatet från PoC:en), ett arbete som också bör ingå i kostnadsberäkningen för kommunerna.
- De kommuner som inte väljer att använda sig av datavärdskapet ska ha möjlighet till samma finansiering som de som väljer den modellen.
- Många producenter är beroende av systemleverantörernas lösningar, vilket också påverkar informationsstrukturen. Det måste därför finnas incitament för systemleverantörerna att utveckla lösningarna, så att producenterna kan uppfylla de krav som ställs på informationen.

ordförande

.....
[Förnamn Efternamn]
.....

sekreterare

.....
[Förnamn Efternamn]
.....

[Här anger du om det finns reservationer/särskilda yttranden]